

Motion till riksdagen 2010/11:K369

av **Annie Johansson (C)**

Personvalsspärrarna i de allmänna valen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över det svenska personvalssystemet.

Motivering

Personval innebär att man som väljare har möjlighet, genom ett kryss, att inte bara välja parti utan också person. Syftet är att öka väljarnas inflytande om vem som ska företräda och representera dem.

Den kompromiss som nåddes vid den svenska personvalsreformen på 90-talet har en släng av en gyllene medelväg. Om kandidaten lyckas samla ihop 8 % av partiets röster i riksdagsvalkretsen får väljarna något att säga till om, annars är det den interna partiordningen som gäller. Men i kommunerna, landstingen och till EU får väljarna lite mer att säga till om, där räcker det med 5 %. I den nya grundlag som den återvalda riksdagen kommer att behandla under hösten kommer samtliga val att ha en femprocentsspärr. Det är många steg i rätt riktning. Men inte tillräckligt.

Vi måste formulera ett valsystem som är byggt på förtroende, även utanför det egna partiet. Ett förtroende man får av väljarna, och ett förtroende man också kan bli av med, genom att väljarna får säga sitt. Det är ett ödmjukt system och ett valsystem som öppnar dörren för påverkan och ansvarsutkrävande – vilket skulle gagna det politiska samtalet i Sverige. Men framför allt, och det viktigaste: Det blir väljaren och ingen annan som bestämmer vem som representerar just dem.

Personvalsinslaget i det svenska valsystemet slog inte igenom förrän vid de allmänna valen 1998. Väljaren hade visserligen rätt att stryka eller lägga till namn på partiernas anmälda valsedlar, men systemet för rösträkning gjorde dessa ändringar nästan betydelselösa annat än som protestyttringar.

Fel! Okänt namn på

Väljarens enda möjlighet att utöva ett aktivt personval var vid de tillfällen då ett parti hade flera olika kandidatlistor i samma valkrets.

Vissa kommuner införde en försöksverksamhet 1994 som senare ledde fram till ett personvalsinslag enligt dagens system 1998. Väljaren har nu möjlighet att sätta ett kryss för den person på valsekeln som hon önskar blir invald först av alla. Mandaten i varje valkrets går i första hand till den kandidat i partiet som klarat spärren och därefter i fallande ordning efter antalet personkryss. Eventuella återstående mandat fördelas därefter bland övriga kandidater i fallande ordning efter placering på valsekeln.

Personvalssystemet har många fördelar då det ger väljarna betydligt större möjlighet att påverka, bl.a. flyttar det makt från system till individer. Det skapar också ett förtroendeförhållande mellan politiker och väljare och en mer aktiv valrörelse och dialog mellan politiken och vardagen. Det krävs ett engagemang under hela mandatperioden då medborgarna bör känna att politikerna står till deras förfogande. Personrösterna är att se som betyg på de folkvalda. Hur väl de marknadsfört sina idéer och hur väl de driver opinion är avgörande för hur stort förtroende man får vid valdagen.

Intresset för att kryssa sin kandidat har minskat. Att underkänna en liberal och demokratisk reform av den anledningen vore dumdrigt. Den svenska demokratin behöver fler aktiva opinionsbildare som vågar och vill profilera sig och sitt parti. Genom att reformera den gyllene medelväg som råder idag inom det svenska personvalssystemet finns möjligheten till att fördjupa och förstärka det demokratiska deltagandet. Det finns då också en reell chans att kryssa sin kandidat ända till riksdagen.

Det är viktigt att fortsätta diskussionerna om ett reformerat valsystem med ett betydligt starkare personvalsinslag. Väljarna och medborgarna måste ha den avgörande rösten vem som ytterst ska representera dem i de politiska församlingarna. Vi behöver ett demokratiskt valsystem där makt flyttas till medborgarna och där vi får ett förhållande mellan politiker och väljare som är byggt på ansvar och förtroende. För detta behöver vi införa fullt personval i Sverige och avskaffa personvalsspärren i samtliga val.

Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 25 oktober 2010

Annie Johansson (C)